

Posudek školitele na disertační práci

Autor práce: ThLic. Mgr. et Mgr. Tomáš Matějec, Ph.D.

Název práce: Žalmové parafráze Jiřího Strojce

Školitel: doc. ThLic. Jaroslav Brož, Th.D. S.S.L.

Práce podána k obhajobě na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy

Autor předložené disertační práce Tomáš Matějec nezačínal své doktorské studium na Katolické teologické fakultě UK jako nezkušený postgraduální student. S dobrou akademickou přípravou, se zkušenostmi s psaním odborných textů a ostřílenými účastmi na vědeckých konferencích mohl od začátku doktorského studia plně vstoupit do samostatné vědecké práce. Třebaže v té době ještě dokončoval magisterskou Katolickou teologii, začal pilně plnit svůj doktorský projekt. Navázal tak na své vzdělání v oboru bohemistiky, dějin české literatury a latiny. Odtud si přinesl také téma své disertační práce.

Veršovaný žaltář Jiřího Strojce je nevšední památkou dějin české Bible a dokladem nábožensko-literární kultury v době reformace a jeho literární, poetické, překladatelské a biblicko-teologické kvality nebyly u nás dosud souhrnně zpracovány. Během prvního ročníku studia Matějec publikoval komentovanou edici Strojceva žaltáře jako základ pro svou další práci. Jako doktorand prezentoval na různých konferencích a symposiích své dílčí studie z dějin katolické biblistiky v období začátku novověku – oblasti, která ani v odborných přehledech dějin exegeze není dostatečně zpracována (viz bibliografie). Tomuto tématu věnoval také svou rigorózní práci o přínosu strahovského opata Jeronýma Hirnheimu ke katolické biblistice.

Matějceva disertační práce o rozsahu 152 tištěných stran je také zamýšlena jako další příspěvek k dějinám katolické biblistiky. Je to dílo mezioborové a cíleně se zaměřuje na literární postupy Strojceva žaltáře ve srovnání s jeho faktickými a možnými předlohami a na reflexe o principech semitské a raně novověké evropské náboženské poezie. Doktorand využívá svých erudovaných znalostí z dějin klasické, středověké i novověké literatury, zejména poezie. Jeho několikaleté vyučování základům hebrejštiny na domácí fakultě a osobní prohlubující studium mu dalo dobrý základ pro srovnávání žalmové poetiky Hebrejské bible a jím studovaných reformačních a poreformačních veršovaných žalmových parafrází.

Disertační práce má logickou strukturu, která odpovídá metodologii dějinného literárního výzkumu. Protože jednou z významných otázek, kterou musejí překladatelé poezie řešit, je, jak transformovat poetické prvky a prostředky básní ve výchozím jazyce do jazyka cílového, zabývá se Matějec na prvním místě správně otázkou práce s metrem a rytmem, počínaje pozdně antickými žalmovými parafrázemi. Věnuje také prostor názorům různých autorů a škol na existenci či neexistenci metra v hebrejské žalmové poezii a na práci žalmistů s rytmem a dalším poetickými prostředky.

Následuje podrobný historický přehled dějin veršovaných žalmových parafrází v reformačním prostředí od M. Luthera dál. Už tato pasáž je velkým badatelským přínosem, protože shrnuje velké množství fakt, která jsou v Matějcově interpretaci uváděna do bohatých souvislostí. Dále se už doktorand zaměřuje na hlavní téma své práce, totiž na osobu, život a literární dílo Jiřího Strojce, a poté se zabývá rozbořením jeho žalmových parafrází. Následuje detailní přehled edic a recepce Strojcových parafrází a zařazení jeho díla do kontextu dějin české novověké poezie a závěr.

Je jistě nemožné, aby jedna takováto práce mohla obsáhnout veškerou problematiku studované látky. Matějec proto volí pedagogickou metodu; po dostatečně podrobné celkové charakteristice jednotlivých prvků Strojceva veršovaného žaltáře vybírá typické prvky

s konkrétními textovými příklady, na kterých osvětluje autorovy akcenty, které prostupují celé jeho dílo.

Zpracovaná a konzultovaná bibliografie svědčí o spolehlivosti Matějcovy práce. Ta se zakládá na studiu mnoha pramenů a je doplněna konzultováním četné sekundární literatury z oblasti obecných a církevních dějin, dějin literatury a dějin Bible. Zastoupeny jsou jak tituly česky publikujících autorů, tak autorů píšících v dalších světových jazycích.

Práce je psána srozumitelným jazykem ve čtivém slohu, autor velmi dobře zachází s odbornou terminologií a vyjadřuje se věcně. Doporučuji pro případné publikování práce „vyčistit“ drobná přepsání, která se v práci tu a tam najdou.

Rád bych připojil jednu věcnou připomínku: na s. 27 se praví, že v hebrejském žaltáři je silná tendence k symetrickému uspořádání přízvuků v kólech, zatímco v Jeremiášově Pláči silná tendence k asymetrickému uspořádání (3+2, tzv. *qînāh*), což je zcela pravda. Možná by bylo dobré upřesnit, že i v žalmech se rytmus *qînāh* vyskytuje ne úplně výjimečně (mnozí dávají za příklad např. Ž 137).

Jak už bylo řečeno výše, práce je limitována svým rozsahem, doktorand proto nemohl zpracovat jistě všechna očekávaná hlediska Strejcova žaltáře. Jeho důraz na důkladné studium literárně-poetické stránky Strejcova veršovaného žaltáře je podle mého soudu z mnoha důvodů správné. Podle principů současné biblistiky lze teologické výpovědi posvátných textů správně pochopit jen díky jejich dobré jazykové a literární analýze. A to platí nejen o vlastním biblickém textu, ale také o dílech, které se v dějinách křesťanství snažily a snaží biblický text v různých parafrázích přiblížit svým současníkům. Matějec svým dílem tedy nejen významně přispívá k poznání dějin české novověké literatury a dějin českého biblického překladu, ale také k biblistice samotné.

Proto jeho disertační práci **vřele doporučuji k obhajobě.**

doc. ThLic. Jaroslav Brož, Th.D. S.S.L.
Katedra biblických věd a starých jazyků
Katolická teologická fakulta UK

V Praze dne 4. září 2020